

Våldsbejakande extremism i Afrika söder om Sahara: Al-Qaida och Islamiska Staten

Huvudpunkter

- Under de senaste 10 åren har Afrika söder om Sahara blivit ett nytt epicentrum för den transnationella jihadismen, då både terroristorganisationerna al-Qaida och Islamiska staten har flyttat fram sina positioner på kontinenten.
- Kopplingarna mellan den transnationella salafistiska jihadismen och lokala konfliktytor försvårar kontraterrorinsatser. Jihadistgrupper i Afrika söder om Sahara är djupt förankrade i lokala sammanhang och har olika motiv och målsättningar, vilket betyder att insatser måste anpassas till lokala omständigheter.
- Trots transnationella kopplingar bedöms jihadistiska aktörer i Afrika söder om Sahara främst att vara ett regionalt hot. Deras begränsade resurser och prioritering av lokala mål gör att hotbilden främst är regional. Utländska stridande kommer också främst från angränsade länder.

Kapitlen är författade av forskare på FOI:s enhet för säkerhetspolitik.
Vid frågor, kontakta enhetschef Mike Winnerstig,
tel. 08-55 50 38 54, mike.winnerstig@foi.se

Inledning

De senaste åren har Afrika söder om Sahara varit en av de regioner som drabbats värst av terrorism mätt i dödstal och i antal attacker. Enligt 2022 års rapport från Global Terrorism Index har Sydostasien och Afrika söder om Sahara sedan 2018 registrerat mer terroristrelaterade dödsfall än Mellanöstern och Nordafrika.¹ År 2021 låg sju av de tio länder som drabbats värst av attacker från grupper allierade med al-Qaida (AQ) och Islamiska staten (IS) i Afrika söder om Sahara.² Samma år skedde nästan hälften av alla terroristrelaterade dödsfall i Afrika söder om Sahara.³ Många bedömare menar att regionen är på väg att bli det nya epicentret för den globala jihadismen.⁴

Den här utvecklingen är ett resultat av både externa och interna faktorer. Transnationella aktörer, främst IS, har på senare tid flyttat fram sina positioner på den afrikanska kontinenten och har lyckats knyta flera lokala jihadistgrupper till sig. Afrika har blivit allt viktigare som arena för både IS och AQ. Deras respektive huvudorganisationer har länge befunnit sig under hårt tryck från kontraterrorinsatser och har därmed också försvagats. De anslutna lokala aktörerna i Afrika och deras våldsaktioner har blivit allt viktigare för att bevara bilden av AQ och IS:s globala närvaro och fortsatta relevans. Lokala jihadistgrupper i Afrika har hämtat inspiration från den transnationella jihadismen, men det jihadistiska våldet i Afrika söder om Sahara har sprungit ur lokala sammanhang. Svaga regeringar och säkerhetsstyrkor, svårövervakade gränser, utspridd fattigdom och brist på samhällsservice gör många länder i Afrika söder om Sahara sårbara för extremistiska rörelser och väpnade uppror.

AQ och IS ökade närvaro i Afrika söder om Sahara har gjort att regionen i allt högre grad är i fokus för internationella insatser mot terrorism. Som en följd av det växande hotet från jihadismen i Afrika söder om Sahara är regionen till exempel sedan 2021 i fokus för den globala koalitionen mot IS (Global Coalition to Defeat Daesh).⁵ Men kopplingar mellan den transnationella salafistiska jihadismen⁶ och lokala konfliktytor i Afrika söder om Sahara försvårar 'traditionella' kontraterrorstrategier, som till exempel enbart militära insatser.⁷ Experter menar därför att kampen mot jihadismen i Afrika behöver ta lokala omständigheter i beaktande och fokusera på civilsamhället för att formulera effektiva strategier.⁸

¹ Institute for Economics & Peace (2022, s.4).

² De sju länderna är Somalia, Nigeria, Kamerun, Moçambique, Niger, Mali och Kenya. Statistiken innefattar perioden fram till juli 2021. Clarke (2021, s.96).

³ Institute for Economics & Peace (2022, s.3).

⁴ Bacon och Warner (2021). Se även Zenn (2020); Africanews (2022).

⁵ Bacon, Doctor och Warner (2022).

⁶ Ranstorp m.fl. (2018, s. 22) skriver att salafister menar att de "praktiserar den sanna islam, så som den utövades av de första tre generationerna profeten Muhammed." De accepterar inga andra tolkningar av Koranen än den egna eller "moderna muslimska synsätt". Den salafistiska jihadismen delar den här ideologin men förespråkar användningen av våld för att sprida sitt budskap och uppnå sina mål.

⁷ Zimmerman (2021).

⁸ Bacon, Doctor och Warner (2022).

Det här memot redogör för senare års utveckling av våldsamt extremism i Afrika söder om Sahara genom att fokusera på relationen mellan lokala grupper och transnationella organisationer som AQ och IS. Den första delen av memot ger en kort historia av AQ och IS:s närvaro i Afrika och fokuserar speciellt på varför Afrika har blivit så viktigt för den globala jihadismen. Den andra delen diskuterar till vilken grad jihadismen i Afrika bör förstås som främst ett lokalt eller globalt fenomen. Den tredje delen undersöker vad det i praktiken innebär för en lokal organisation att vara ansluten till IS eller AQ och redogör kort för den omdiskuterade frågan om hur de faktiska kopplingarna (exempelvis kommunikation och propaganda, strategiskt stöd, finansiering) mellan lokala organisationer och IS och AQ kan se ut.

AQ och IS i Afrika söder om Sahara: en historisk tillbakablick

AQ, den äldsta av de två organisationerna, var först med att knyta till sig lokala organisationer i Afrika söder om Sahara.⁹ De första AQ nätverken etablerades i Östafrika redan på 1990-talet.¹⁰ Usama bin Ladin hade sin bas i sudanesiska Khartoum från 1991 fram till 1996, då han blev utslängd efter påtryckningar från USA och flyttade till Afghanistan under talibanernas skydd.¹¹ Till en början hade bin Ladin stöd från Sudans dåvarande islamistiska regering. AQ skickade instruktörer till Sudan och etablerade träningsläger för lokala följare.¹² Även om bin Ladin kastades ut ur Sudan levde löst organiserade grupper vidare.¹³ År 1998 utförde AQ attacker på de amerikanska ambassaderna i Nairobi (Kenya) och i Dar es-Salaam (Tanzania).

Det var först i början på 2000-talet som AQ officiellt började knyta till sig lokala grupper i Afrika söder om Sahara. Det här var del av ett större strategiskt skifte som innebar att AQ arbetade aktivt för att etablera allianser med aktörer utanför Afghanistan och Pakistan.¹⁴ Även om AQ:s version av den transnationella jihadismen alltid haft ett globalt anslag och lockat utländska krigare (som till exempel till kriget i Afghanistan) innebar etableringen av islamistiska väpnade grupper som formellt var anslutna till AQ en starkare lokal förankring i olika delar av världen.¹⁵ År 2006 började AQ samarbeta med den väpnade östafrikanska jihadistorganisationen al-Shabaab som vuxit fram ur den politiska organisationen Islamic Courts Union (ICU) i Somalia.

⁹ Githing'u och Hamming (2021, s.5).

¹⁰ Githing'u och Hamming (2021, s.5).

¹¹ Hansen (2018, s.4).

¹² Elischer (2021, s. 32).

¹³ Hansen (2019, s.51).

¹⁴ Warner m.fl. (2021, s.20).

¹⁵ Warner m.fl. (2021, s.20).

Alliansen mellan AQ och al-Shabaab offentliggjordes dock inte förrän 2012.¹⁶ År 2007, i gränslandet mellan Nordafrika och Västafrika, skapades den andra betydelsefulla AQ-affilierade organisationen: al-Qaida i Islamiska Maghreb (AQIM). Gruppen hade sitt ursprung i den algeriska islamistiska terrororganisationen *Groupe Salafiste pour la Prédication et le Combat* (GSPC) som under hårt tryck från Algeriet sökt att etablera sig på andra sidan gränsen i norra Sahel (Mali, Niger och Mauretanien) i Västafrika. Med tiden flyttades AQIM:s tyngdpunkt från Algeriet till Sahel där organisationen sedan skulle komma att spela en viktig roll i att etablera grunden för det jihadistiska uppror som plågar Sahel idag.¹⁷ AQ har därmed haft inflytande över två av de historiskt mest väletablerade jihadistgrupperna i Afrika söder om Sahara. Boko Haram i Nigeria, en annan framstående jihadistgrupp, var aldrig formellt knuten till AQ men mycket tyder på att Boko Haram, främst genom AQIM, hade kontakt och ett begränsat samarbete med AQ i början på 2010-talet.¹⁸

I mitten av 2010-talet dök IS upp som en konkurrent till AQ i Afrika söder om Sahara och blev en 'ny ideologisk ledstjärna' för den globala jihadismen.¹⁹ IS, under ledning av Abu Bakr al-Baghdadi, hade brutit sig loss från AQ och kom år 2014 att etablera ett självutropat kalifat i Syrien och Irak med målet att etablera ledarskap över den globala jihadistiska kampen.²⁰ AQ och IS delar ideologiska föreställningar grundade i en salafistisk jihadistisk tolkning av Islam och föreställningen om att det pågår ett krig mot Islam och Muslimer. Men IS står för en mer hårdför linje än AQ.²¹ Till exempel menar de att muslimer som inte anses vara tillräckligt rättrogna är berättigade måltavlor, något som AQ åtminstone retoriskt har tagit avstånd från.²² Schismen mellan organisationerna hade stora konsekvenser för den jihadistiska rörelsen internationellt. Motsättningar uppstod och grupper splittrades när jihadister bytte sida och svor lojalitet till IS.²³ Till en början hade IS en betydande attraktionskraft i och med att de hade lyckats översätta den abstrakta idén av ett globalt kalifat till en konkret verklighet i Syrien och Irak.²⁴

I början av 2014 etablerade IS sina första så kallade provinser (*wilyat*) i Nordafrika (i Libyen och Tunisien). De gjorde entré i Afrika söder om Sahara år 2015 när ledaren för Boko Haram, Aboubacar Shekau, svor lojalitet till IS och gruppen bytte namn till Islamic State in West Africa (ISWAP). Som Warner m.fl. har noterat innebar det här ett samarbete mellan två av världens dödligaste

¹⁶ Githing'u och Hamming (2021, s.5).

¹⁷ Lounnas (2021).

¹⁸ Comolli (2016); Foucher (2021).

¹⁹ Hansen (2018, s.8).

²⁰ Warner m.fl. (2021, s.29).

²¹ Bunzel (2019, s.12).

²² Bunzel (2019, s.12).

²³ Staffell och Awan (2016, s.13).

²⁴ Staffell och Awan (2016, s. 17).

jihadistorganisationer.²⁵ Att Boko Haram svor lojalitet till IS gav dem ett tillfälle att få fotfäste i Afrika söder om Sahara och ökade deras globala synlighet.²⁶ En rad andra grupper följde i Boko Harams fotspår, däribland *Islamiska staten i Storsahara* (ISGS) och *Islamiska staten i Somalia* (ISS). Medan den första brutit sig loss från AQ-lojala grupper i Sahel, var den sistnämnda en utbrytargrupp ur al-Shabaab. År 2018 deklarerade *Ahlu-Sunna wa-Jamma* (ASwJ)²⁷ i Moçambique lojalitet till IS, följt av *Allied Democratic Forces* (ADF) i Demokratiska republiken Kongo år 2019. ASwJ och ADF utgjorde till en början två olika grenar av Islamic State Central Africa Province (ISCAP). I maj 2022 utsågs ASwJ till en egen provins, *Islamic State Mozambique Province*.²⁸ Enligt några beräkningar var ca 6 000 kombattanter i hela Afrika lojala till IS i mitten av 2018.²⁹ År 2019 var Afrika söder om Sahara regionen med högst antal IS-kopplade dödsoffer.³⁰ Närvaron av både AQ- och IS-anslutna aktörer i regionen har även gjort den till en arena för den pågående konflikten mellan de två organisationerna och eskalerat våldet ytterligare.³¹

Vilken betydelse har Afrika söder om Sahara för AQ och IS?

Afrika söder om Sahara har spelat en alltmer central roll för AQ och IS. Kontra-terroristiska insatser globalt har satt huvudorganisationerna under hårt tryck, vilket har gjort att de har skiftat fokus till att etablera en större närvaro i olika delar av världen.³² Exempel på detta inom AQ går att finna efter terrorattackerna den 11 september 2001 och den efterföljande invasionen av Afghanistan. Händelserna påskyndade en organisatorisk förändring inom AQ och en mer uttalad strategisk satsning att stödja lokala uppror och etablera lokala grupperingar.³³ Till skillnad från AQ började IS knyta till sig väpnade aktörer i andra delar av världen redan när organisationen var som starkast, men kalifatets sönderfall har gjort att IS-anslutna organisationer har blivit allt viktigare eftersom huvudorganisationen i Syrien och Irak har försvagats. Bland annat bidrar lokala aktörer och deras våldsdåd i Afrika till att IS kan upprätthålla bilden av att vara en framgångsrik och fruktad organisation som trots motgångarna i Syrien och Irak fortsätter att expandera.³⁴

²⁵ Warner m.fl. (2020, s.22).

²⁶ Comolli (2016, s.136).

²⁷ ASWJ kallas även för al-Shabaab, men har ingen koppling till Somalias al-Shabaab.

²⁸ O'Farrell (2022).

²⁹ Warner m.fl. (2021, s.14).

³⁰ Totalt 982 dödsoffer vilket motsvarar 41% av alla IS relaterade dödsoffer det året. Institute for Economics & Peace (2020, s.59).

³¹ Det här är till exempel fallet i Sahel där al-Qaida allierade JNIM är i konflikt med IS allierade ISGS sedan 2019. Se Baldaro och Diall (2020).

³² Clarke (2021, s. 91).

³³ Warner m.fl. (2021, s.36).

³⁴ EUROPOL (2021 s.68.).

En analys av IS officiella kommunikation i veckotidningen *al-Naba* under 2021 visade till exempel att attacker i Afrika söder om Sahara) tog upp störst utrymme.³⁵ IS-lojala grupper i Afrika söder om Sahara har fortsatt uppmärksammas i IS kommunikation, till exempel har IS-lojala gruppers framfart i Afrika hyllats och Afrika har lyfts fram som en nyckelregion för organisationen och jämförts med Syrien och Irak.³⁶

Varför ansluter sig lokala grupper till AQ eller IS?

Drivkrafterna bakom AQ:s och IS geografiska expansion kan inte bara förklaras av huvudorganisationernas strategier, utan drivs till lika hög grad av lokala gruppers önskan att alliera sig med dem.³⁷ Lokala grupperingar och ledare ansluter sig till AQ eller IS av olika anledningar. Ett samarbete är till exempel ett möjligt sätt att nå framgång på ett personligt eller kollektivt plan.³⁸ De grupper som ansluter sig förväntar sig både materiella och ideologiska fördelar, som finansiella resurser, vapen, global ryktbarhet och ett teologiskt stöd/förstärkning.³⁹ Både Boko Haram och ADF anslöt sig till IS när de själva befann sig i en försvagad ställning med förhoppning att de skulle gynnas av alliansen.⁴⁰ Tidigare hade möjligheten att vara ansluten till en transnationell jihadistisk rörelse kontrollerats av AQ som den främsta transnationella jihadistnätverket.⁴¹ Etableringen av IS erbjöd individer och organisationer fler möjligheter att knyta kontakter med den ideologiska och materiella kärnan i den globala jihadismen. Det gjorde också att individer kunde bryta sig ur AQ-allierade organisationer och skapa IS-allierade grupperingar.⁴²

³⁵ Jihad Analytics, "4. Over the past year, #Africa was a focus in IS weekly magazine al-Naba. ISWAP (takeover of Boko Haram) and ISCAP (control of Palma city in Mozambique) made the headlines 28 times. IS-Iraq rarely featured contrary to ISKP which carried out a deadly campaign against the Taliban." 24 januari 2022, 14:20. Tweet.

³⁶ Mina Al-Lami, "IS, through its weekly newspaper al-Naba, which came out yesterday, reiterates a call for hijrah (jihadist migration) to Africa, saying today it's a key front for IS. "The scenes we see today in Africa are the same we say yesterday [in past]in Syria and Iraq", IS adds" 17 juni 2022, 06:44. Tweet.

³⁷ Candland m.fl. (2021).

³⁸ Warner m.fl. (2021, s.12).

³⁹ Warner m.fl. (2021, s.21).

⁴⁰ Se Foucher (2020) om Boko Harams ledare Aboubacar Shekaus beslut att till slut formalisera en allians med IS trots hans rädsla för att behöva ge upp delar av sin auktoritet. Candland m.fl. (2021, s.43) beskriver ADF:s sökande efter en ökad synlighet i en annars bortglömd konflikt som en anledning till deras allians med IS.

⁴¹ Warner m.fl. (2021, s.15).

⁴² Det här exemplifieras av etableringen av ISGS och IS i Somalia som båda skapades av personer som lämnat al-Qaida-allierade grupper.

Organisationer som är allierade med IS eller AQ i Afrika söder om Sahara

Namn	Etablering och kort historia	Allians med AQ eller IS och årtal	Geografisk spridning
ADF (<i>Allied Democratic Forces</i>)	1995. En militant islamistisk rörelse som växte ut ur en maktkamp inom Ugandas muslimska sfär. Utvecklades till ett våldsamt jihadistiskt uppror med början 2009. Målsättning att etablera ett Islamist kalifat. ⁴³	Allierad med IS sedan 2019, del av <i>Islamic State in Central Africa Province</i> .	Har sin bas i Norra Kivu i östra Demokratiska republiken Kongo i gränsområdet till Uganda. Utförde attacker i Uganda 2021.
AQIM (<i>al-Qaida in the Islamic Magrheb</i>)	1998. Grundades som GSPC (<i>Salafist Group for Preaching and Combat</i>) som stred i Algeriet. Bytte namn till AQIM 2006/2007 efter det att gruppen anslutit sig till AQ. ⁴⁴ Målsättning att etablera ett Islamiskt kalifat.	2006, anslöt sig till AQ.	Närvarande främst i gränsområdet mellan Algeriet och Mali men har även varit verksamma i Mauretanien, Niger, Tchad, Libyen och Tunisien.
Boko Haram (alt. namn, <i>Jama'at Abl al- Sunna li Da'wa wa-l-Jihad, JASDJ</i>)	2002. Till en början en socio-religiös salafi-inspirerad rörelse utmanade traditionella muslimska auktoriteter och staten. Utvecklades till ett våldsamt jihadistiskt uppror med början 2009. Målsättning att etablera ett Islamist kalifat. ⁴⁵	Tidiga kopplingar till AQ. Allians med IS 2015 och namnbyte till ISWAP. En konflikt över ledarskapet orsakade en splittring 2016 mellan IS lojala ISWAP och den självständiga gruppen JASDJ.	Har sin bas i nordöstra Nigeria. Även närvarande och verksamma i angränsande länder som Niger, Tchad och Kamerun.
Al Shabaab	2006. <i>Islamic Court Unions, ICU:s</i> , väpnade gren. Bröt sig loss från ICU 2006. Målsättning att etablera ett Islamiskt emirat och sharia i Somalia och få utländska trupper att lämna Somalia. ⁴⁶	2012, formell allians med AQ. Samarbetat med AQ sedan 2008.	Huvudhemvist Somalia men har ökat närvaron i gränsområdet med Kenya och även utfört attacker i Djibouti och Uganda.

⁴³ Githing'u och Hamming (2021, s.26).

⁴⁴ Mapping Militant Organizations (2018a).

⁴⁵ Mapping Militant Organizations (2018b).

⁴⁶ Mapping Militant Organizations (2019).

Namn	Etablering och kort historia	Allians med AQ eller IS och årtal	Geografisk spridning
<i>Ablu-Sunna wa-Jamma</i> (ASwJ) – (mer känd som al-Shabaab men utan koppling till al-Shabaab i Somalia)	2007. En radikal islamistisk salafistisk sekt i nordöstra Moçambique (främst i Cabo Delgado). ⁴⁷ Utförde sin första väpnade attack 2017.	2018/2019, anslöt sig till IS. Blev sedan en gren av <i>Islamic State in Central Africa Province</i> (ISCAP). Utsågs i maj 2022 till en egen provins (<i>Islamic State Mozambique Province</i>). ⁴⁸	Moçambique.
<i>Ansaru</i> (<i>Jamaat Ansar al Muslimeen fi Bilad al Sudan</i>)	2012. Utbrytargrupp från Boko Haram. Vilande mellan 2015 och 2019. Återupplivades 2019. ⁴⁹	Allierad med AQ.	Verkar försöka positionera sig i nordvästra Nigeria. ⁵⁰
ISWAP (<i>Islamic State West African Province</i>) (f.d. Boko Haram)	2015. Skapades när Boko Haram svor lojalitet till IS.	Allierad med IS.	Har sin bas i nordöstra Nigeria. Även närvarande och verksamma i angränsande länder som Niger, Tchad och Kamerun.
IS Sahel (<i>Islamic State Sahel Province</i>) (f.d. ISGS, <i>Islamic State in Greater Sahara</i>)	2015. Skapades av f.d. medlemmar av AQ-allierade grupper som stred för etableringen av en islamisk stat i norra Mali.	2015, svor lojalitet till IS. 2019 inkorporerades i ISWAP. Namnbytet i mars 2022 indikerar att gruppen har fått status som en egen provins. ⁵¹	Har etablerat sig främst i tregränsområdet mellan Mali, Niger och Burkina Faso.
Islamic state in Somalia (ISS)	2015. Utbrytargrupp från al-Shabaab.	2015, svor lojalitet till IS.	Somalia.
JNIM (<i>Jama'at at Nusrat al-Islam wal-Muslimin</i>)	2017. En sammanslutning av flera olika grupper (Ansar Dine, Katiba Macina, al-Mourabitoun och AQIM) aktiva i Sahel. Målsättning att få bort utländska trupper och etablera ett islamiskt styre i Sahel men främst i Mali. ⁵²	2017, svor lojalitet till AQ.	Starkast närvaro i norra och centrala Mali, och i nordvästra Burkina Faso. Utför även attacker i Niger.
ISCAP (<i>Islamic State in West Africa Province</i>)	2019. Det övergripande namnet för de två geografiskt separerade grupperna ADF och ASwJ.	2019, skapades som en IS-provins.	Moçambique, Demokratiska republiken Kongo, Uganda.

⁴⁷ Morier-Genoud (2020).

⁴⁸ O'Farrell (2022).

⁴⁹ Zenn och Weiss (2021).

⁵⁰ Zenn och Weiss (2021).

⁵¹ Dakarktu (2022).

⁵² ICG (2021 s.5).

Mellan global och lokal jihad: målsättningar, ideologi och rekrytering

En källa till debatt angående den globala jihadismens spridning i Afrika söder om Sahara är huruvida grupperna ska förstås som ett lokalt eller ett globalt fenomen.⁵³ De analytiker som framhäver det lokala perspektivet tenderar att se framväxten av de här grupperna som huvudsakligen ett lokalt fenomen kopplat till strukturella faktorer som fattigdom och marginalisering.⁵⁴ De analytiker som huvudsakligen anammar ett mer globalt perspektiv lägger istället större vikt vid transnationella kopplingar.⁵⁵ För att förstå den här utvecklingen bör både lokala och globala faktorer beaktas, det vill säga förstå grupperna som både lokala och globala. För att exemplifiera kopplingarna mellan det globala och lokala närmre kommer det här avsnittet att fokusera på målsättningar och ideologier, samt på rekrytering.

En majoritet av organisationerna som idag är knutna till AQ eller IS har sitt ursprung i lokala konfliktbilder och var till en början lokala rörelser med huvudsakligen inhemska agendor (se faktaruta för mer detaljer om individuella gruppers historiska bakgrund).⁵⁶ För att förstå framväxten av de olika grupperna behöver fokus riktas mot ett antal faktorer i den lokala kontexten. Dessa inkluderar både socioekonomiska och politiska faktorer, som ekonomiska och politiska motsättningar, marginalisering och fattigdom och socio-religiösa faktorer som religiösa splittringar och motsättningar, radikalisering och inflytandet av extremismmiljöer.⁵⁷ Experter som betonar vikten att se till lokala omständigheter för att förstå spridningen av jihadismen i Afrika söder om Sahara, menar att ett för stort fokus på kopplingarna till AQ och IS riskerar att överskugga bakomliggande strukturella faktorer som drivit på utvecklingen.⁵⁸ Det kan i sin tur leda till en alltför ensidig policy, som att enbart fokusera på militära insatser.

Lokala faktorer är också viktiga för att förstå rekrytering. Även om den religiösa ideologin lockar rekryter pekar studier på att andra faktorer, som marginalisering, fattigdom och arbetslöshet, också kan vara betydelsefulla vid rekrytering.⁵⁹ Till exempel har jihadistgrupper i centrala Sahel (Niger, Mali och Burkina Faso) utnyttjat lokala missnöjen för att rekrytera medlemmar.⁶⁰ Även om dessa organisationer har rekryterat individer från olika befolkningsgrupper är den etniska folkgruppen Fulani överrepresenterad, vilket kan förklaras av gruppens marginalisering

⁵³ För en genomgång av den här debatten se till exempel Hansen (2021).

⁵⁴ Hansen (2021, s.7).

⁵⁵ Hansen (2021, s.6).

⁵⁶ Comolli (2016, s 132).

⁵⁷ Se till exempel Morier-Genouds (2020) analys av framväxten av al-Shabaab i Mocambique och Pérouse de Montclos (2021) analys av jihadismen i Sahel.

⁵⁸ Pérouse de Montclos (2021, s. 63).

⁵⁹ UNDP (2017).

⁶⁰ Ibrahim (2017).

och en ojämlig tillgång till naturresurser som har spätt på missnöje och frustration.⁶¹ Andra bidragande faktorer till rekrytering är lokala allianser och lojalitet (exempelvis med familjemedlemmar,) samt skyddsbehovet som uppstår när lokalbefolkningen hamnar i kläm mellan militära styrkor och väpnade grupper och det blir nödvändigt att välja sida för att överleva.⁶² En uppmärksam studie från FN:s nätverk för global utveckling (UNDP) undersökte orsakerna till att unga (män) ansluter sig till väpnade extremistgrupper i Afrika och visade att marginalisering, en upplevelse av att ens religion är under attack, fattigdom och misstro mot regeringen/staten varit drivande faktorer för rekrytering.⁶³ Även övergrepp från statliga styrkor mot familjemedlemmar lyftes också fram som en avgörande faktor i beslutet att ansluter sig till en väpnad grupp.⁶⁴

Vikten av det lokala betyder dock inte att transnationella organisationer som AQ eller IS har varit betydelselösa för jihadismens utveckling i Afrika söder om Sahara.⁶⁵ Lokalt präglade målsättningar förstärks när de blandas med globala jihadistiska ideologier och diskurser. Terroristorganisationerna är viktiga inspirationskällor då de ses som föregångare i den jihadistiska kampen. Boko Harams grundare Mohamed Yusuf såg till exempel talibanerna och AQ som förebilder att efterlikna i kampen för att etablera en renlärig sunnitisk sekt som skulle bekämpa sekularism och "okunnighet" i Nigeria.⁶⁶ IS och AQ har även ett teologiskt inflytande på allierade grupper och ger vägledning i teologiska frågor.⁶⁷

En allians med AQ eller IS kan även leda till en bredare rekrytering utanför det lokala närområdet, synnerligen om mer utrymme ges till regionala och globala målsättningar och idéer som appellerar till en bredare publik.⁶⁸ Dessutom blir lokala aktörers propaganda mer tillgänglig till en större publik när den sprids genom AQ och IS-kopplade mediekkanaler på internet.⁶⁹

Att lokala grupperingar i Afrika söder om Sahara är allierade med transnationella jihadistorganisationer har dock inte inneburit att de har lockat till sig långväga utländska stridande. År 2015 uppmanade IS:s talesperson Abu Muhammad al-Adnani potentiella utländska krigare att ansluta sig till Boko Haram om de inte kunde resa till Syrien. Det finns dock inga tecken på att den här uppmaningen hörsammades.⁷⁰ De utländska stridande som påträffats i olika konfliktområden i Afrika söder om Sahara kommer huvudsakligen från angränsande länder eller

⁶¹ Benjaminsen och Ba (2019).

⁶² Ibrahim (2017); Hansen (2018); Perous de Montclos (2021).

⁶³ UNDP (2017).

⁶⁴ UNDP (2017).

⁶⁵ Comolli (2016 s.132).

⁶⁶ Comolli (2016 s.131).

⁶⁷ Zenn (2020).

⁶⁸ Hansen (2019, s.6).

⁶⁹ Hansen (2019, s.6).

⁷⁰ Comelli (2016, s.139).

från regionen.⁷¹ ISCAP i norra Moçambique har till exempel främst lockat utländska stridande från angränsande Tanzania men även en handfull från Sydafrika som misslyckats med att ta sig till Syrien.⁷²

Ett undantag har varit al-Shabaab i Somalia som under en period (speciellt mellan 2006 och 2011) lockade till sig många utländska stridande från både närområdet och flera västländer.⁷³ Rekryteringen av utländska stridande var till en början en viktig del av al-Shabaabs strategiska öppning för den transnationella jihadismen genom närmandet till AQ. I propaganda lockades potentiella rekryter utomlands att bli en del av den globala jihadistiska kampen i Somalia. Men med tiden blev utländska medlemmar, många med en svag förankring i somaliska lokalsamhället, mer av en belastning vilket ledde till en utrensning av utländska stridande.⁷⁴ Siffrorna på utländska stridande i Somalia har varierat mellan 450 och 2 000, vilket kan jämföras med de omkring 40 000 utländska stridande som anslöt sig till IS i Irak och Syrien och de mellan 10 000 och 35 000 utländska kombattanter som stred i Afghanistan.⁷⁵ Vissa observatörer menar ändå att det finns en risk att närvaron av utländska stridande, som till exempel veteraner från konflikterna i Irak, Syrien och Libyen, kommer öka i takt med att Afrika söder om Sahara blir en av de mest uppmärksammande fronterna för den globala jihadismen.⁷⁶

Hur ser kopplingarna mellan lokala och transnationella organisationer ut?

Hur ser de faktiska kopplingar mellan lokala grupperingar och AQ eller IS ut? Kunskapen om den faktiska kopplingen mellan dessa är begränsad. Bland experter finns det också betydande meningsskiljaktigheter inte bara om graden och formen av kopplingarna, men också om huruvida vissa lokala aktörer ens har kopplingar till IS eller AQ. Experter ställde, till exempel, sig till en början frågande till uttåg till IS samarbete med ADF och ASWJ trots gruppernas offentliga lojalitetslöften till IS.⁷⁷ Samtidigt som ADF terroriststämplades av USA under namnet ISIS-DRC i mars 2021, ifrågasatte observatörer den faktiskt kopplingen mellan IS och ADF. En rapport från FN:s expertgrupp för Demokratiska republiken Kongo från 2021 kunde inte hitta bevis på vare sig kontroll och ledning av IS:s huvudorganisation över ADF eller direkt stöd från IS till ADF.⁷⁸ Andra experter menar dock att avsaknaden av bevis inte betyder att det inte finns någon relation mellan

⁷¹ Doctor (2020).

⁷² Warner m.fl. (2021, s. 160).

⁷³ Se memot 'Våldsbejakande extremism i Somalia'.

⁷⁴ För en ingående diskussion av användningen av utländska stridande se memot 'Våldsbejakande extremism i Somalia'.

⁷⁵ Doctor (2020).

⁷⁶ Doctor (2020).

⁷⁷ Githing'u och Hamming (2021, s.21).

⁷⁸ Reuters (2021).

IS och ADF.⁷⁹ Det finns mycket som tyder på ett faktiskt samarbete, som till exempel att ADF:s attacker, bilder och videoklipp numera släpps via IS:s mediekanaler. Detta tyder på att det finns etablerade kommunikationskanaler mellan de två grupperna.⁸⁰ En annan rapport pekar på att det även finns indikationer på finansiellt och logistiskt stöd från IS-medlemmar och sympatisörer till ADF.⁸¹

Diskussionen om till vilken grad lokala grupper faktiskt samarbetar med IS eller AQ handlar till viss del om synen på olika typer av källor och information.⁸² De som menar att det finns tydliga kopplingar understryker även att det finns en tendens att överskatta vad en anknytning till IS eller AQ faktiskt innebär i praktiken.⁸³ I den första ingående översiktsstudien av IS i Afrika konstateras till exempel att IS-anslutna grupper i Afrika har stor autonomi i relation till huvudorganisationen.⁸⁴ Det här verkar också vara mer eller mindre sant även för AQ. Ursprungligen var AQ en utpräglad hierarkisk organisation, vilket betydde att "ledarskapet hade stort inflytande på [anslutna] gruppers ideologi, kapacitet och ledarskapsstruktur."⁸⁵ Men med tiden har AQ utvecklats till ett mer löst organiserat nätverk och anslutna lokala aktörer har fått mer bestämmanderätt och större autonomi. Detta har bland annat märkts av i att den propaganda som produceras är mer anpassad till den lokala kontexten och att AQ-anslutna grupper främst attackerar lokala måltavlor.⁸⁶ En allians med antingen IS eller AQ innebär alltså inte att huvudorganisationerna direkt styr de lokala organisationerna. Nedanför finns en kort diskussion av några exempel på olika typer av kopplingar mellan IS och AQ och lokala aktörer som har identifierats:

Media och kommunikation. Media är det området som är mest studerat eftersom det är lättast att observera för utomstående. Lokala aktörers medieanvändning och kommunikation förändras när de ingår ett samarbete med AQ eller IS. När en lokal organisation officiellt blir en del av AQ eller IS börjar deras propaganda (bilder, uttalanden, videos) spridas i huvudorganisationens mediekanaler. IS kräver till exempel att all medieutgivning centraliseras.⁸⁷ IS:s mediaavdelnings inflytande syns bland annat i en förbättrad och mer avancerad produktion (klippning, ljud, bildbehandling osv), en specifik ikonografi och användningen av undertexter på andra regionala språk.⁸⁸

⁷⁹ Candland m.fl. (2021, s.11).

⁸⁰ Githing'u och Hamming (2021); O'Farrell (2021).

⁸¹ Candland et al. (2021).

⁸² Det kan till exempel handla om hur tillförlitligheten av primära källor tolkas och bedöms som olika typer av dokument som produceras av jihadisterna själva och material och propaganda som publicerats på internet. Se Zenn (2021) för en utförlig diskussion om värdering av olika typer av källor.

⁸³ Warner (2021).

⁸⁴ Warner m.fl. (2021).

⁸⁵ Githing'u och Hamming (2021, s.8) [författarens översättning från engelska]

⁸⁶ Clarke (2021, s.98).

⁸⁷ Warner m.fl. (2020, s.28).

⁸⁸ Warner m.fl. (2020, s.28).

Strategiskt stöd. Det råder delade meningar om hur och/eller till vilken grad en anslutning till IS eller AQ påverkar lokala aktörers tillvägagångssätt och strategier (exempelvis typ av attacker, våldsanvändning eller teknologier). En typ av påverkan på strategier sker när individer reser mellan allierade organisationer inom och utanför Afrika.⁸⁹ Det har till exempel rapporterats att IS:s huvudorganisation skickade en grupp av taktiska rådgivare (under ledning av en jihadist med erfarenhet från Libyen) till Nigeria för att förstärka ISWAP:s militära kapacitet genom träning i strategi och taktik och att det sedan ledde till ökande militära framgångar för gruppen.⁹⁰ Men inflytandet över lokala organisationer strategier är ofta mer indirekt. Lokala aktörer som har som ambition att ansluta sig eller har anslutit sig till IS anammar ofta IS:s normer och härmar deras tillvägagångssätt. Det kan, till exempel, ske genom användningen av brutalt våld som halshuggningar och självmordsbombningar.⁹¹ När ISGS blev en del av ISWAP år 2019 började de attackera civila kyrkor, samtidigt som de spelade in brutala avrättningar i vad som har tolkats som ett försök att ta efter IS i Syrien och Irak.⁹² Propaganda och mediaproduktion spelar också en viktig roll i att inspirera och förmedla olika strategier i försök att koordinera den transnationella rörelsen.⁹³ Media har bland annat använts av IS:s huvudorganisation för att uppmana till en global kampanj av attacker på fångelser för att frita fångslade medlemmar.⁹⁴

Finansiering. Det finns exempel på finansiellt stöd från AQ eller IS till lokala organisationer.⁹⁵ Direkt materiellt stöd, som pengar eller vapen, verkar dock vara relativt sällsynt eller i alla fall oberäkneligt och ingenting lokala aktörer kan förlita sig på.⁹⁶ Dessutom är stödet oftast begränsat i omfattning.⁹⁷ De lokala organisationerna har snarare behövt fortsätta att förlita sig på lokala kanaler och nätverk av vapen och kapital.⁹⁸ De flesta finansieras genom att beskatta lokalbefolkningen (som tvingas betala *zakat*), kidnappning och krav på lösensummor, samt genom ekonomiska aktiviteter som smuggling.

⁸⁹ Hansen (2019, s. 6).

⁹⁰ Foucher (2020, s.4, 7).

⁹¹ Bacon och Warner (2021, s.80).

⁹² Zenn (2020).

⁹³ Ingram, Whiteside och Winter (2021, s.12).

⁹⁴ Ingram, Whiteside och Winter (2021, s.12).

⁹⁵ Foucher (2020) skriver till exempel att IS gjorde överföringar till ISWAP via mellanhänder.

⁹⁶ Bacon och Warner (2021, s. 80).

⁹⁷ Warner m.fl. (2021, s.25)

⁹⁸ Warner m.fl. (2021, s.25).

Slutkommentar

Den här korta genomgången av jihadismens utveckling i Afrika söder om Sahara och med fokus på kopplingen till transnationella grupper som AQ och IS visar på vikten av att ta lokala perspektiv i beaktande. Jihadistgrupper i Afrika söder om Sahara är djupt förankrade i lokala sammanhang och har olika målsättningar och motiv. Experter menar också att grupperna främst drar sin styrka ifrån lokala omständigheter och nätverk.⁹⁹ Samtidigt har transnationella jihadistorganisationer som AQ och IS bidragit till att utforma de uttryck av jihadismen som vi ser idag. Det har även gett lokala grupper en större plattform, vilket har gynnat både lokala aktörer och huvudorganisationerna.

Hur ser framtiden ut för de här allianserna? Det mesta tyder på att allianserna mellan AQ och IS och lokala aktörer kommer att vara varaktiga, delvis på grund av att det är så flexibla och lösa allianser. Lokala organisationer kan dra nytta av IS och AQ:s ryktbarhet, samtidigt som det finns ett stort utrymme för dem att utforma egna strategier och målsättningar. Deras överlevnad är inte heller beroende av AQ och IS:s kapacitet att ge materiellt, strategiskt och ideologiskt stöd. Kalifatets fall och IS-ledaren al-Baghdadis död hade till exempel ingen större påverkan på IS-anslutna grupper i Afrika.¹⁰⁰ Framgångar och motgångar verkar påverkas mer av lokala förutsättningar, skeenden och faktorer, än av olika former av stöd från transnationella nätverk.

En möjlig källa till osäkerhet för alliansernas framtid är att även om de har bidragit med fördelar för de inblandade aktörerna, finns det även nackdelar. En analys pekar på risker som uppstår för huvudorganisationen, som till exempel ett försämrat rykte om anknutna grupper misslyckas eller avviker för mycket från huvudorganisationens ideologi och riktlinjer.¹⁰¹ När lokala aktörer ansluter sig till transnationella organisationer innebär det också ofta en intensifiering och internationalisering av kontraterrorinsatser, vilket sätter både den lokala gruppen och huvudorganisationen under hårt tryck.¹⁰² Den status och synlighet som lokala aktörer får genom att ansluta sig till AQ eller IS har därmed också en kostnad, då grupperna blir måltavlor för internationella militärinsatser och en hårdare övervakning vilket begränsar deras handlingsutrymme.

Kopplingar till AQ och IS försvårar även en möjlig politisk lösning, till exempel dialog eller förhandling, genom vilken lokala aktörer (åtminstone delvis) hade

⁹⁹ Se till exempel Warner m.fl. (2020).

¹⁰⁰ Warner, m.fl. (2021, s.25).

¹⁰¹ Mendelsohn, B. (2016).

¹⁰² Mendelsohn, B. (2016).

kunnat uppnå vissa målsättningar.¹⁰³ Frågan är om jihadistiska grupperingar i Afrika söder om Sahara (liksom talibanerna i Afghanistan) skulle vara villiga att distansera sig från transnationella jihadistorganisationer som AQ och IS för att uppnå lokala och eller nationella politiska mål genom förhandling. Samtidigt har talibanernas militära vinst i Afghanistan stärkt det globala jihadistiska narrativet och riskerar att inspirera jihadistorganisationer som kämpar för liknande mål (som implementering av sharia och ett teokratiskt styre) att fortsätta sin militära kamp i förhoppning att internationella aktörer till slut ger sig av.

Är jihadistgrupperna i Afrika söder om Sahara ett transnationellt/internationellt hot? Åsikterna om detta går isär. I februari 2021 beskrev chefen för franska under-
rättelsetjänsten *Direction Générale de la Sécurité Extérieure* (DGSE) den väst-
afrikanska Sahel-regionen och Syrien som två epicenter för den internationella
terrorismen som utgör ett hot mot Europa.¹⁰⁴ I januari 2020 deklarerade militär-
befälhavaren för USA:s Afrikakommando (AFRICOM) att de flesta jihadist-
grupper i Afrika främst försöker attackera amerikanska mål i regionen, men att
några även strävar efter att attackera USA på hemmaplan.¹⁰⁵ Attacker i Europa
och USA verkar dock vara en lågt prioriterad målsättning för de flesta av de lokala
jihadistiska aktörerna, som istället fokuserar på lokala, nationella och regionala
konflikter och mål.¹⁰⁶ De fortsätter att attackera västerländska mål som ambassader,
hotell och restauranger i närområdet och har inte utfört terroristattentat utanför
kontinenten. Det går dock inte att utesluta att grupper i framtiden inte kommer
att försöka genomföra attacker utanför regionen. Al-Shabaab och ISWAP har
till exempel rapporterats vilja genomföra attacker i Väst, men bedöms inte ha för-
mågan att göra det.¹⁰⁷

Jihadistgrupperna är dock utan tvekan ett allvarligt regionalt hot och kan orsaka ytterligare instabilitet. Sahel (främst Mali, Burkina Faso och Niger) har pekats ut som hem till världens snabbast växande och dödligaste terrororganisationer. Våldet i Sahel hotar nu att spilla över längre söderut till Elfenbenskusten och Benin som redan fått utstå attacker.¹⁰⁸ Al-Shabaab i Somalia är ett hot för den omgivande regionen och har utfört flera spektakulära attacker i Kenya.¹⁰⁹ Det regionala hotet som jihadistgrupper utgör förstärks av transnationella kopplingar till IS och AQ. Den uppmärksamhet som den tidigare obskyra organisationen ADF har fått genom IS-propaganda riskerar till exempel att göra Demokratiska republiken Kongo till en attraktiv destination för jihadister från östra och Centralafrika.¹¹⁰

¹⁰³ Se till exempel diskussionen i Körling (2021).

¹⁰⁴ Vincent (2021).

¹⁰⁵ Bacon och Warner (2021, s.84).

¹⁰⁶ Bacon och Warner (2021, s.84).

¹⁰⁷ Bacon och Warner (2021, s.84).

¹⁰⁸ Pellerin (2022).

¹⁰⁹ Clarke (2021, s.96)

¹¹⁰ Candaland (2021, s. 42).

Referenser

- Bacon, T., och Warner, J. (2021). Twenty Years After 9/11: The Threat in Africa – The New Epicenter of Global Jihadi Terror. *CTC Sentinel*, 14(7), 76-90.
- Benjaminsen, T. A., och Ba, B. (2019). Why do pastoralists in Mali join jihadist groups? A political ecological explanation. *The Journal of Peasant Studies*, 46(1), 1-20.
- Baldaro, E., och Dially, Y.S. (2020). The End of the Sahelian Exception: Al-Qaeda and Islamic State Clash in Central Mali. *The International Spectator*, 55(4), 69-83.
- Bunzel, C. (2019). Ideological Infighting in the Islamic State. *Perspectives on Terrorism*, 13(1), 12-21.
- Candland, T., Finck, A., Ingram, H.J., Poole, L., Vidino, L., och Weiss, C. (2021). *The Islamic State in Congo*. George Washington University Program on Extremism.
- Clarke, C. (2021). Twenty Years After 9/11: What is the Future of the Global Jihadi Movement? *CTC Sentinel*, 14(7), 91-105.
- Comolli, V. (2016). Boko Haram and Islamic State. I Staffell, S., och Awan, N.A. (red.). *Jihadism Transformed: Al-Qaeda and Islamic State's Global Battle of Ideas*. Oxford: Oxford University Press.
- Elischer, S. (2021). *Salafism and the Political Order in Africa*. Cambridge: Cambridge University Press.
- EUROPOL (2021). *European Union Terrorism Situation and Trend Report*. Luxembourg: Publications Office of the European Union.
- Foucher, V. (2021). Last Words of Aboubakar Shekau: A Testament in the Politics of Jihadi Extraversion. *Sources. Materials and Fieldwork in African Studies* (3), 1-27.
- Githing'u, B. M., och Hamming, T. R. (2021). *The Arc of Global Jihad*. International Centre for the Study of Radicalisation. Department of War Studies, King's College, London.
- Hansen, S. J. (2019). *Horn, Sabel and Rift: Fault-lines of the African Jihad*. London: Hurst Publishers.
- Hansen, S. J. (2021). "Forever wars"? Patterns of diffusion and consolidation of Jihadism in Africa. *Small Wars and Insurgencies*, 33(3), 409-436.
- Ibrahim, Y. I. (2017). *The Wave of Jihadist Insurgency in West Africa: Global Ideology, Local Context, Individual Motivations*. West African Papers. OECD, Augusti 2017, nr.7.
- Ingram, H., Whiteside, C., och Winter, C. (2021). *Retransmitting the Caliphate*. NSI Strategic Multilayer Assessment, maj 2021.
- International Crisis Group, ICG (2021). *Mali: Enabling Dialogue with the Jihadist Coalition JNIM*. Africa Report nr. 306.

- Körling, G. (2021).** *En omöjlig dialog? Utsikter för förhandling med jihadister i Mali.* FOI Memo 7709. Stockholm: Totalförsvarets forskningsinstitut, FOI.
- Lounnas, D. (2021).** The Shifting Jihadist Landscape in North Africa and the Sahel: From AQIM to JNIM. I: Rafaat, L. (red) *Unpacking the Challenge of Jihadism in North Africa: Origins, Evolving Trends and the Way Forward.* Konrad Adenauer Stiftung.
- Mendelsohn, B. (2016).** *The al-Qaeda Franchise: The Expansion of al-Qaeda and Its Consequences.* Oxford: Oxford University Press.
- Morier-Genoud, E. (2020).** The jihadi insurgency in Mozambique: origins, nature and beginning. *Journal of Eastern African Studies*, 14(3), 396-412.
- Pellerin, M. (2022).** *Les pays côtiers d'Afrique de l'Ouest. Nouvelle terre d'expansion des groupes djihadistes sahéliens?* Notes de l'Ifri, Ifri.
- Pérouse de Montclos, M-A. (2021).** *Les groupes djihadistes au Sahel: Une communication globale à l'épreuve des réalités locales,* Etude 87, IRSEM, oktober 2021.
- Ranstorp, M., Ahlin, F., Hyllengren, P., och Normark, M. (2018).** *Mellan salafism och salafistisk jihadism: Påverkan mot och utmaningar för det svenska samhället.* Stockholm: Försvarshögskolan.
- Staffell, S., och Awan, N. A. (2016).** Introduction. I Staffell, S. och Awan, A.N. (red) *Jihadism Transformed, Al-Qaeda and Islamic State's Global Battle of Ideas.* Oxford: Oxford University Press.
- UNDP (2017).** *Journey to Extremism in Africa: Drivers, Incentives and the Tipping Point for Recruitment,* UNDP.
- Warner, J., O'Farrell, R., Nsaibia, H., och Cummings, R. (2020).** Outlasting the Caliphate: The Evolution of the Islamic State Threat in Africa. *CTC Sentinel*, 13(11), 18-33.
- Warner, J. med O'Farrell, R., Nsaibia, H., och Cummings, R. (2021).** *The Islamic State in Africa: The Emergence, Evolution, and Future of the Next Jihadist Battlefield.* London: Hurst & Co.
- Zenn, J. (2019.)** The Islamic State's Provinces on the Peripheries: Juxtaposing the Pledges from Boko Haram in Nigeria and Abu Sayyaf and Maute Group in the Philippines. *Perspectives on Terrorism*, 13(1), 87-104.
- Zenn, J. (2021).** Debates and Controversies over the Legitimacy of "Internet Sources" in Scholarship on Jihadism: The Online Dimension in the Persistence of the "Al-Qaeda Narrative" in Boko Haram Studies. *Studies in Conflict & Terrorism*. DOI: 10.1080/1057610X.2021.1999799.
- Zenn, J., och Weiss, C. (2021).** Ansaru resurgent: The Rebirth of Al-Qaeda's Nigerian Franchise. *Perspectives on Terrorism*, 15(5), 46-58.
- Zimmerman, K. (2021).** *Al Qaeda & ISIS 20 Years After 9/11.* Wilson Center. <https://www.wilsoncenter.org/article/al-qaeda-isis-20-years-after-911>. Publicerad den 8 september 2021. Hämtad 25 november 2021.

Internetkällor

- Africanews (2022).** Africa: the new ground zero for jihadi terror groups? Hämtad från Africanews webbplats, <https://www.africanews.com/2022/07/22/africa-the-new-ground-zero-for-jihadi-terror-groups/>. Publicerad den 22 juli 2022. Hämtad den 31 augusti 2022.
- Bacon, T., Doctor, A.C., och Warner, J.(2022).** A Global Strategy to Address the Islamic State in Africa. Hämtad från ICCT:s webbplats, <https://icct.nl/publication/a-global-strategy-to-address-the-islamic-state-in-africa/>. Publicerad den 29 juni 2022. Hämtad den 10 oktober 2022.
- Dakaractu (2022).** Le Sahel devient la 7e « province » de l'État islamique en Afrique: Faut-il s'en inquiéter ? Hämtad från Dakaractu webbplats. https://www.dakaractu.com/Le-Sahel-devient-la-7e-province-de-l-Etat-islamique-en-Afrique-Faut-il-s-en-inquieter_a216444.html. Publicerad den 23 mars 2022. Hämtad den 31 augusti 2022.
- Doctor, A. C. (2020).** *The looming influx of foreign fighters in sub-Saharan Africa*. Hämtad från War on the Rocks webbplats, <https://warontherocks.com/2020/08/the-looming-influx-of-foreign-fighters-in-sub-saharan-africa/> Publicerad den 18 augusti 2020. Hämtad den 10 december 2021.
- Foucher, V. (2020).** The Islamic State Franchises in Africa: Lessons from Lake Chad. Hämtad från ICG:s webbplats, <https://www.crisisgroup.org/africa/west-africa/nigeria/islamic-state-franchises-africa-lessons-lake-chad> Publicerad den 29 oktober 2020. Publicerad den 29 oktober 2020. Hämtad den 10 december 2021.
- Institute for Economics & Peace. (2022).** *Global Terrorism Index 2022: Measuring the Impact of Terrorism*, Sydney. Hämtad från Institute for Economics & Peaces webbplats: <https://www.visionofhumanity.org/wp-content/uploads/2022/03/GTI-2022-web-09062022.pdf>. Hämtad den 10 oktober 2022.
- Mapping Militant Organizations (2019).** "Al Shabaab". Stanford University. Senast ändrad februari 2019. Publicerad på CENTER FOR INTERNATIONAL SECURITY AND CO-OPERATIONs webbplats: <https://cisac.fsi.stanford.edu/mappingmilitants/profiles/al-shabaab>. Hämtad 6 december 2021.
- Mapping Militant Organizations (2018a).** "Al Qaeda in the Islamic Maghreb". Senast ändrad juli 2018. Hämtad från Center for International Security and Cooperations webbplats: <https://cisac.fsi.stanford.edu/mappingmilitants/profiles/aqim>. Hämtad 10 december 2021.
- Mapping Militant Organizations (2018b).** "Boko Haram". Senast ändrad mars 2018. Hämtad från Center for International Security and Cooperations webbplats: <https://cisac.fsi.stanford.edu/mappingmilitants/profiles/boko-haram>. Hämtad den 10 december 2021.
- O'Farrell, R. (2021).** Neither Local, Nor Transnational, but Both: The Islamic State in Congo. Hämtad från Newline Institutes webbplats, <https://newlinesinstitute.org/isis/neither-local-nor-transnational-but-both-the-islamic-state-in-congo/>. Publicerad den 14 december 2021. Hämtad den 7 januari 2022.
- O'Farrell, R. (2022).** Relocating or expanding? Islamic State Mozambique's reaction to foreign intervention. Hämtad från *the Long War Journals* webbplats, <https://www.longwarjournal.org/archives/2022/06/relocating-or-expanding-islamic-state-mozambiques-reaction-to-foreign-intervention.php>. Publicerad den 27 juni 2022. Hämtad den 31 augusti 2022.

Reuters. (2021). *U.N. finds no evidence of Islamic State control over Congo militia.* Hämtad från Reuters webbplats, <https://www.reuters.com/world/africa/un-finds-no-evidence-islamic-state-control-over-congo-militia-2021-06-16/> Publicerad den 16 juni 2021. Hämtad den 1 december 2021.

Vincent, E. (2021). Au Mali, les djihadistes ‘réfléchissent à des attaques en Europe’, selon le patron de la DGSE. Hämtad från Le Monde webbplats, https://www.lemonde.fr/international/article/2021/02/02/au-mali-les-djihadistes-reflechissent-a-des-attaques-en-europe-selon-le-patron-de-la-dgse_6068492_3210.html Publicerad den 2 februari 2021. Hämtad den 4 november 2021.

Warner, J. (2021). The Islamic State has ‘provinces’ in Africa. That doesn’t mean what you might think. Hämtad från Washington Posts webbplats, <https://www.washingtonpost.com/politics/2021/06/07/islamic-state-has-provinces-africa-that-doesnt-mean-what-you-might-think/> Publicerad den 7 juni 2021. Hämtad den 7 december 2021.

Zenn, J. (2020). ISIS in Africa: The Caliphate’s Next Frontier. Hämtad från Newlines Institutes webbsida, <https://newlinesinstitute.org/isis/isis-in-africa-the-caliphates-next-frontier/>. Publicerad den 26 maj 2020. Hämtad den 25 november 2021.

